

**Streszczenie rozprawy doktorskiej Mgr Mikołaja Budzikowskiego /j.polski/ pt.
„Ograniczenia uprawnień właściciela nieruchomości rolnej w prawie
administracyjnym”**

Pojęcie prawa własności utożsamiano w nauce prawa z „wolnością”. Ujęte w ten sposób prawo własności, jak każdy rodzaj wolności, może podlegać - i podlega - ograniczeniom. W konsekwencji, prawo własności to zespół wielu składników, definiujących uprawnienia, ale i obowiązki. Właściciel w naturalny sposób dąży do realizowania swoich uprawnień w możliwie najszerszej sferze, z drugiej strony państwo, mając na uwadze interes ogółu, często normatywnie definiowany jako interes publiczny, oraz dysponując środkami prawnymi - w tym, sankcjami - nakłada na niego obowiązki, których wykonanie ma przynieść efekty w realizacji powyższego interesu. Zadaniem pracy jest scharakteryzowanie zakresu ograniczeń uprawnień właściciela nieruchomości rolnej pod kątem administracyjnoprawnym.

Przechodząc do krótkiej charakterystyki metod badawczych, w pracy zastosowano metodę prawnodogmatyczną, historyczną oraz prawnooporównawczą. Ta pierwsza wydaje się najcelniej oddawać realizację koncepcji pracy, albowiem polega ona na analizie norm prawa administracyjnego w płaszczyźnie ograniczającej uprawnienia właściciela nieruchomości rolnej. Powyższe podejście daje także możliwość bliższego przyjrzenia się obowiązującym regulacjom, określającym administracyjnoprawną sytuację jednostki z punktu widzenia konieczności oraz zakresu regulacji określonej sfery, jaką jest prawo własności nieruchomości rolnej.

W Rozdziale I rozprawy przedstawiono badania nad pojęciem prawa własności *en bloc*, zaś w Rozdziale II - nad formami ingerencji administracyjnoprawnej w prawo własności nieruchomości rolnej. W Rozdziale III analizie poddano wybrane funkcje administracji, związane z prawem własności nieruchomości rolnej. Rozdział IV przedstawia koncepcję własności rolniczej i jej ochrony. W Rozdziale V przedstawione zostały konstytucyjne, materialnoprawne i proceduralne środki ochrony prawa własności nieruchomości rolnej. W Rozdziale VI omówiono działalność państwa o charakterze *imperium* w sferze ograniczenia uprawnień właściciela nieruchomości rolnej, w tym, między innymi, dotyczącą bezpieczeństwa państwa oraz ochrony gruntów rolnych. W Rozdziale VII zawarto wertykalną i horyzontalną charakterystykę *imperium* państwa w prawie własności nieruchomości rolnej.

Hipotezą badawczą pracy jest założenie, które sformułowano w pytaniu

badawczym. Czy państwo, działając w sferze *imperium*, nie wkracza zbyt często, głęboko i łatwo w sferę prawa własności właściciela nieruchomości rolnej wyłącznie w celu wyręczenia się nim w zadaniach, które winny spoczywać tylko na administracji? Ocenie poddane zostały również granice działania administracji wobec właściciela nieruchomości rolnej przez pryzmat ochrony konstytucyjnej prawa własności. Powyższe pytanie badawcze służyło do analizy ewolucji stopnia ingerencji w sferę ograniczenia uprawnień właściciela nieruchomości rolnej, uzależnionej od swoistego „falowania” mechanizmów polityki rolnej, na które przemożny wpływ ma liberalizacja bądź intensyfikacja działań państwa w sferze obrotu ziemią.

Stwierdzić należy, że postawiona w pracy hipoteza badawcza pozwala sformułować tezę końcową. Stanowi ona, że ograniczenia uprawnień właściciela nieruchomości rolnej mające miejsce w prawie administracyjnym, zdaniem autora rozprawy, przekroczyły znacznie poziom równowagi pomiędzy prawami a obowiązkami tego właściciela, wyraźnie wskazując na dominację obowiązków.

Zgodzić się należy z poglądem, wyrażonym przez A. Stelmachowskiego, że „(...) nie można całkowicie wyeliminować prawa cywilnego ze stosunków majątkowych, skoro jest ono odzwierciedleniem działania ekonomicznego prawa własności. Z drugiej strony (...) nie jest również możliwe zrezygnowanie z metody administracyjnej. Konieczne jest jednak właściwe wyważenie proporcji.”.

Wywiedziony w rozprawie wniosek w postaci nadmiernego poziomu ingerencji administracji publicznej w sferę uprawnień właściciela nieruchomości rolnej wykracza znacząco poza margines, jaki określa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.